

RAADSINFORMATIEBRIEF

12R.00111

Van : College van burgemeester en wethouders
Datum : 10 april 2012
Portefeuillehouder(s) : H.W. Schmidt
Portefeuille(s) : algemeen bestuurlijke zaken, regionale samenwerking
Contactpersoon : B. van Hell
Tel.nr. : 8914
E-mailadres : hell.b@woerden.nl

Gemeente Woerden

12R.00111

Onderwerp:

Stand van zaken regionale samenwerking

Kennisnemen van:

Actuele ontwikkelingen op het gebied van regionale samenwerking

---

Inleiding:

Op het terrein van regionale samenwerking gebeurt veel. Graag brengen we u op de hoogte van de actualiteiten op dit gebied en de positie die ons college daarin inneemt. Deze raadsinformatiebrief spitst zich toe op vier terreinen: visie op samenwerking, toekomst van BRU, samenwerking met Stichtse Vecht en De Ronde Venen en de samenwerking met Oudewater.

Kernboodschap:

Visie op samenwerking

Woerden is lid van veel samenwerkingsverbanden. Vaak is voor een verband gekozen uit praktische overwegingen zonder dat er een dragende visie op regionale samenwerking aan ten grondslag lag. De afgelopen jaren is door de gemeenten in de Lopikerwaard deze visie op samenwerking wel gevormd. WagenaarHoes heeft in dit verband op 8 september 2009 advies uitgebracht aan de gemeente Woerden waarin ze (o.a.) benadrukt dat versterking van de organisatie van strategisch belang is in het zoeken naar partners. Een aanbeveling is om in te zetten op een intensieve organisatorische samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering. Deze rapportage is destijds in een besloten vergadering van de commissie Samenleving besproken.

Vervolgens heeft Berenschot (op basis van de visies van de gemeenten) onderzoek gedaan naar de kansen om binnen de Lopikerwaard samen te werken en geconstateerd dat collectieve samenwerking met de vijf gemeenten niet kansrijk is. Een conclusie was dat samenwerking tussen Oudewater en Woerden wel kansrijk is. Op basis daarvan zijn we met Oudewater in gesprek gegaan, wat uiteindelijk heeft geleid tot het voorstel tot ambtelijke samenvoeging waar u op 29 januari 2012 mee heeft ingestemd.

Op basis van deze rapportages en de gesprekken met uw raad over regionale samenwerking willen we ons de komende jaren concentreren op samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering. Naast de ambtelijke samenvoeging van Oudewater richten we ons daarbij op Stichtse Vecht en De Ronde Venen. Daar ligt de komende jaren onze focus.

Toekomst van BRU

Per 1 januari 2013 wordt de Wgr+ afgeschaft. Bestuur Regio Utrecht (BRU) is een Wgr+ regeling en moet dus nadenken over hun toekomst. De gemeente Woerden is al enkele jaren geen lid meer van BRU, maar praat nu – op uitnodiging van de burgemeester van Utrecht (voorzitter van BRU) – wel mee over de toekomst van BRU.

Het grootste deel van de taken binnen BRU ligt op het terrein van verkeer en vervoer. De financiering komt (gedeeltelijk) rechtstreeks van het Rijk; de zogenaamde Brede doeluitkering (BDU). Een kleiner deel van de taken is vrijwillige samenwerking op het gebied van verkeer en vervoer, wonen en economie. Voor het “BDU-deel” geldt dat dit in een nieuwe infrastructuurautoriteit op het niveau van de Noordvleugel van de Randstad moet worden georganiseerd. Voor het “vrijwillige deel” geldt dat de gemeenten met elkaar moeten besluiten om hier al dan niet mee door te gaan, bijvoorbeeld in een “gewone” gemeenschappelijke regeling.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft op 1 maart 2012 een brief aan de Tweede Kamer gestuurd met de visie van het kabinet op het afschaffen van de Wgr+ regeling (bijlage 1). Er komen twee ‘gewone’ gemeenschappelijke regelingen voor de Noord- en Zuidvleugel van de Randstad. Beide regelingen krijgen het BDU-geld rechtstreeks uitgekeerd van het Rijk. In de Noordvleugel bestaat deze vervoerregio uit de huidige stadsregio Amsterdam, de gemeente Almere en de provincies Noord-Holland en Flevoland. De BDU-middelen van BRU worden ondergebracht bij de provincie Utrecht. Dat betekent dat de regiogemeenten geen rechtstreekse invloed meer hebben op de verdeling van dit geld.

Over de vrijwillige samenwerking hebben de burgemeesters het afgelopen halfjaar intensief gesproken. Dit heeft tot op heden geleid tot de startnotitie “Samenwerken voor gevorderden” (bijlage 2). Enkele highlights uit deze notitie:

- de regio kenmerkt zich door een aantrekkelijk en gevarieerd woonklimaat
- de regio's Amsterdam en Utrecht hebben een vergelijkbaar economisch profiel
- de regio Utrecht is onderscheidend in de financieel-zakelijke dienstverlening, creatieve industrie (gaming en design), life sciences / medisch cluster, cultuur en historie en een goed opgeleid arbeidspotentieel
- gezamenlijk kun je de concurrentiekracht verbeteren door hoogwaardig OV te realiseren en te bepleiten bij het rijk en NS
- op het gebied van wonen is het goed regionale afspraken te maken over doorstroming en verdeling van de regionale woningvoorraad
- we moeten ondernemende en creatieve bedrijven en kenniswerkers aantrekken door gezamenlijke profilering en acquisitie

Mede op aandringen van Woerden wordt deze startnotitie gespiegeld met maatschappelijke partners. Per onderwerp wordt een inspiratiesessie georganiseerd met bedrijven, kennisinstellingen, dienstverleners, adviesbureaus etc. om gezamenlijk te bepalen waar we ons in de regio op moeten richten.

We blijven deze samenwerking kritisch volgen. Afhankelijk van de vorm en inhoud van deze samenwerking zullen we ons er al dan niet bij aansluiten. Uiteraard leggen we een beslissing hierover aan u voor als dit aan de orde is.

Stichtse Vecht en De Ronde Venen

Op het terrein van de bedrijfsvoering zien we kansen in samenwerking met Stichtse Vecht en De Ronde Venen. Momenteel voeren we een quick scan uit op enkele onderwerpen. Het gaat om ICT, personeelszaken, financiële administratie en advisering, juridische advisering, belastingen, inkoop en facilitaire diensten. De quick scan moet uitwijzen hoe de verschillende gemeenten deze onderwerpen hebben ingericht (financieel, personeel, werkwijze). Vervolgens worden de quick wins benoemd waarop samenwerking succesvol is. Na de quick scan wordt afgewogen wat kansrijke vormen van samenwerking zijn (denk aan: shared service centre, centrumgemeente). De doelen van deze samenwerking zijn: verbetering van de dienstverlening, kostenreductie door schaalvoordeel en verhogen professionaliteit, continuïteit en arbeidsproductiviteit. Als de resultaten van deze quick scan duidelijk zijn, nemen de colleges een besluit over de onderwerpen en de vorm van de samenwerking.

Oudewater

Op 15 maart 2012 heeft ook de raad van Oudewater zich positief uitgesproken over het voorstel tot samenwerking. Eerst organiseren we een gezamenlijke raadsbijeenkomst. Daarin staat centraal wat ons bindt en verkennen we de verschillende samenwerkingsvormen. Daarna presenteren we een uitwerkingsplan.

Momenteel wordt vooruitlopend op het totaal de samenwerking in het sociale domein uitgewerkt. De drie

personeelsleden die dit nu bij Oudewater uitvoeren worden per 1 juli 2012 ingevlochten in de organisatie van Woerden. Dit is als het ware een proeftuin voor de grote samenvoeging.

Vervolg:

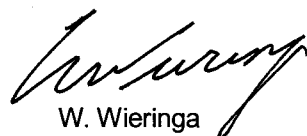
We houden u regelmatig op de hoogte van de ontwikkelingen en vervolgstappen die op de genoemde terreinen worden genomen. Afhankelijk van het onderwerp wordt u om een beslissing gevraagd of brengen we u op de hoogte via een raadsinformatiebrief of informatiebijeenkomst.

Bijlagen:

1. brief minister van BZK aan Tweede Kamer d.d. 1 maart 2012
  2. startnotitie "Samenwerken voor gevorderden"
-

De secretaris

W. Wieringa

De burgemeester

mr. H.W. Schmidt

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

**Bestuur, Democratie en
Financiën**
Ontwikkeling Bestuurlijke
Organisatie

Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum 1 maart 2012

Betreft Voortgangsbericht visienota bestuur en bestuurlijke inrichting

Kenmerk
2012-0000138147

Met deze brief bericht ik u, mede namens de minister van Infrastructuur en Milieu, over de voortgang rond enkele belangrijke thema's uit de visie bestuur en bestuurlijke inrichting. In het eerste deel van mijn brief ga ik in op de Randstad, de opheffing van de Wgr-plus en de oprichting van twee vervoerregio's, voorheen infrastructuurautoriteiten. In het tweede deel geef ik een stand van zaken op de overige dossiers zoals genoemd in de visienota bestuur en bestuurlijke inrichting. In het derde gedeelte vindt u de kabinetsreactie op het briefadvies van de Raad voor openbaar bestuur op de bestuurlijke visienota.

1. Randstad, Wgr-plus en de vervoerregio's

In de visienota bestuur en bestuurlijke inrichting (Kamerstukken II, 2011/12, 33047, nr 1) zijn de hoofdlijnen geschetst van het bestuurlijke perspectief in de Randstad, de afschaffing van de Wgr-plus en de opbouw van twee infrastructuurautoriteiten in de Noord- en in de Zuidvleugel. Bij deze bericht ik u over de besluitvorming op deze dossiers.

Economische samenwerking op Randstadniveau versterken

In de visie Bestuur en bestuurlijke inrichting, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en de Bedrijfslevenbrief heeft het kabinet vanuit verschillende perspectieven het belang geschetst van versterking van de economische concurrentiepositie van de twee vleugels van de Randstad. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de verbetering van de bestuurlijke samenwerking en afstemming in dit gebied. Dit betekent in de ogen van het kabinet dat gemeenten en provincies zich moeten inspannen om de economische ontwikkeling in de Randstad maximaal te faciliteren. Zij dienen daarbij invulling te geven aan een economische agenda voor de twee vleugels van het gebied.

In lijn met bovengenoemde kabinetsnota's zet het kabinet in op het versterken van de bestuurlijke samenwerking door flexibele informele samenwerkingsvormen op het brede ruimtelijk-economische terrein in de Noordvleugel, respectievelijk Zuidvleugel op basis van een economische agenda. Het samenbrengen en verbreden van de economische agenda's leidt in de ogen van het kabinet tot een gedragen visie op de ontwikkeling van de vleugels. Dit versterkt de slagkracht en het tempo van de besluitvorming – ook bij de individuele provincies en gemeenten - omdat er overeenstemming bestaat over de uitgangspunten en de koers. Op verzoek van het kabinet is zowel door de Noordvleugel, inclusief de regio Utrecht, als door de Zuidvleugel een visie op de samenwerking opgesteld; beide zijn

inmiddels ontvangen. Hieronder ga ik in op de brieven en geef ik de visie van het kabinet weer.

Datum
1 maart 2012

Kenmerk
2012-0000138147

De Noordvleugelpartijen onderschrijven in hun visie op de samenwerking dat intensivering van de bestuurlijke samenwerking in de Noordvleugel van groot belang is om het economisch potentieel van de Noordvleugel optimaal te benutten en versterking van de economische internationale positie van dit gebied te realiseren. Op deze manier kan het potentieel van de regio beter benut worden. De Noordvleugelpartijen stellen in hun brief dat daarvoor commitment nodig is. De Noordvleugel heeft tot tevredenheid van het kabinet de intentie om samen met de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie te komen tot een concrete landsdelige economische agenda. Dit traject is inmiddels in gang gezet door middel van een landsdelige actie-agenda ter versterking van het topsectorenbeleid. De Noordvleugelpartijen kiezen voor een pragmatische aanpak; de Noordvleugelpartijen geven aan dat de verbetering van de samenwerking een proces van langere adem is en stap voor stap gaat. Daarbij kan op termijn gedacht worden aan integratie van de twee flexibele platforms (*triple helix boards*) in het gebied, te weten de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de NV Utrecht. In 2012 wordt door de partijen verkend welke vormen van niet-vrijblijvende samenwerking zich het beste lenen voor een meer structurele samenwerking tussen de bestuurlijke partijen in de Noordvleugel. Het kabinet is tevreden met deze inzet.

Ook het zuidelijk deel van de Randstad heeft recentelijk haar plannen gepresenteerd. Deze bestaan allereerst uit de geplande samenwerking in de metropoolregio, zoals beschreven in de het plan 'Vernieuwend Besturen: de metropoolregio Rotterdam Den Haag'. Partijen hebben zeven pijlers geïdentificeerd waarop de samenwerking zal plaatsvinden, gericht op vervoersvraagstukken, regionale economie, onderwijs en arbeidsmarkt en diverse voorzieningen (wonen, groen, cultuur, sport). Deze plannen zijn het uitgangspunt voor de samenwerking van de diverse gemeenten in de metropool Rotterdam-Den Haag, waar de provincie een sleutelrol wordt toegedicht en samenwerking met het Rijk wordt voorzien. In het zuidelijk deel van de Randstad¹ is tevens in november 2011 al een 'Economische agenda Zuidvleugel 2012-2015' gepresenteerd. Zoals de partijen hierin zelf aangeven, heeft deze agenda tot doel om partijen bijeen te krijgen en te verbinden, de regionale samenwerking te bevorderen en kansrijke ontwikkelingen aan te jagen. Op deze manier kan de economische potentie van de regio, die een belangrijke bijdrage levert aan de Nederlandse economie, verder benut en ontwikkeld worden. Gezien de samenhang richting het zuiden acht het kabinet het van belang dat de agenda wordt verbreed richting het Rijn-Scheldedeltagebied, in de vorm van flexibele samenwerking.

In lijn met deze processen zet het kabinet in op een versteviging van de bestuurlijke samenwerking in de Noord- en Zuidvleugel. De gepresenteerde plannen laten zien dat in de beide vleugels het bestuurlijk draagvlak voor intensievere samenwerking bestaat. Het is van belang om aan te sluiten bij de bestaande initiatieven en te zorgen dat deze versterkt worden op de wijze zoals hierboven is beschreven. Het kabinet zal de ontwikkeling op het verbeteren van de inhoudelijke samenwerking monitoren en daarover de Tweede Kamer informeren.

---

¹ De Zuidvleugelpartners zijn: provincie Zuid-Holland, gemeente Rotterdam, gemeente Den Haag, Stadsregio Rotterdam, Stadsgewest Haaglanden, Holland Rijnland, Drechtsteden en Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden-Holland (ISMH).

Datum

1 maart 2012

Kenmerk

2012-0000138147

Versterking van bereikbaarheid in de Randstad

Naast de inzet van het kabinet op versterking van de bestuurlijke samenwerking in de Noord- en de Zuidvleugel op basis van een stevige economische agenda bevordert het kabinet dat provincies en gemeenten op de vleugels van de Randstad op het terrein van verkeer en vervoer tot betere samenwerking komen.

Het kabinet heeft haar visie op verkeer en vervoer en bereikbaarheid vastgelegd in de eerdergenoemde SVIR. Focus bij de uitwerking van de SVIR ligt op stedelijke regio's, achterlandverbindingen, mainports, brainports en greenports met hun specifieke kwaliteiten en bereikbaarheidseisen. Om de doelen te halen is het nodig dat provincies en gemeenten gezamenlijk optrekken, plannen ontwikkelen en hun besluitvorming op elkaar afstemmen. Door gemeenschappelijk optreden zijn zij voor het Rijk bij het MIRT, bij het OV en bij verkeersmanagement de "partner in de regio". Met deze doelgerichte aanpak kunnen provincies en gemeenten bijdragen aan betere bereikbaarheid en tegelijk vermindering van bestuurlijke drukte realiseren.

In de Randstad speelt bovendien mee dat door de verwachte groei van de grootstedelijke agglomeraties een complexe opgave ontstaat die om een aanpak vraagt over de bestaande grenzen heen. In het noordelijk deel van de Randstad moet met name de bereikbaarheid op de as Schiphol-Amsterdam-Almere worden versterkt. In het zuidelijk deel van de Randstad ontstaat een aaneengesloten gebied waardoor de vervoerssystemen van de bestaande agglomeraties rond Rotterdam en Den Haag steeds meer een eenheid vormen. Deze inhoudelijke opgaven vereisen versterking van de bestuurlijke samenwerking in het noordelijk deel van de Randstad en het zuidelijk deel van de Randstad.

Afschaffing Wgr-plusregio's

Uitgangspunt van het kabinet is een bestuurlijke inrichting die bestaat uit twee niveaus van algemeen bestuur naast het Rijk. In een dergelijke benadering passen geen blijvende, naar een zelfstandige bestuurslaag op bovenlokaal niveau tenderende Wgr-plusregio's. De intrekkingwet Wgr-plus maakt een einde aan de verplichte samenwerking in de acht Wgr-plusregio's en het rechtstreeks toedelen van taken aan deze regio's. Vrijwillige samenwerking op basis van de Wgr blijft uiteraard mogelijk, want die doet geen afbreuk aan het uitgangspunt dat er drie bestuurslagen van algemeen bestuur zijn. Daarnaast zal op sublokaal niveau een einde komen aan de mogelijkheid om deelgemeenten in te stellen. De nota naar aanleiding van het verslag bij het daartoe strekkende wetsvoorstel zal binnenkort worden uitgebracht. Beide wetsvoorstellen leiden er toe dat burgers en bedrijven die in enkele stedelijke gebieden nu nog te maken hebben met vier of zelfs vijf bestuurslagen er straks nog slechts te maken hebben met drie. Ik zal vóór de zomer van 2012 het voorstel van wet bij de Tweede Kamer indienen

Het kabinet gaat ervan uit dat de provincies samen met de gemeenten die horen tot de op te heffen Wgr-plusregio's in goed overleg zoeken naar oplossingen voor vraagstukken die zich in de toekomst voordoen rond de samenwerking en op dit moment bij de overheveling van taken. Het staat de betrokken partijen vrij om binnen de kaders van de Wgr op een later moment ook op andere inhoudelijke beleidsvelden en/of bestuurlijk (andere gemeenten of provincies) samenwerking tot stand te brengen.

Bij het afschaffen van de Wgr-plusregio's moeten voorzieningen worden getroffen voor drie wettelijke taken. De belangrijkste is de verkeer- en vervoertaak, die

opnieuw belegd moet worden. De tweede betreft de woonruimteverdeling. Beleidscoördinatie op dit terrein blijft ook na afschaffing van de plusregio's op het niveau van de regionale woningmarkt wenselijk. In de derde plaats dient ten aanzien van de jeugdzorg een overgangsregeling te worden getroffen om er voor te zorgen dat tot de decentralisatie naar de gemeenten de continuïteit in de organisatie van de jeugdzorg wordt gewaarborgd. In het onderstaande worden eerst de taken op het terrein van huisvesting en de jeugdzorg besproken, daarna komt de verkeer- en vervoertaak uitvoerig aan de orde.

Datum
1 maart 2012

Kenmerk
2012-0000138147

Huisvesting

Op grond van de Huisvestingswet zijn de besturen van de plusregio's thans bevoegd om een regionale huisvestingsverordening vast te stellen en kunnen de gemeenten in de plusregio geen eigen gemeentelijke verordening maken. In het belang van een goede regionale woonruimteverdeling is het wenselijk bij de afschaffing van de plusregio's een voorziening te treffen waarmee in woningmarktregio's waarin dat noodzakelijk is voor een evenwichtige woonruimteverdeling, een gecoördineerd beleid moet worden gevoerd. In de Huisvestingswet zal daarom een provinciale bevoegdheid opgenomen worden om, op verzoek van één of meer gemeenten, gemeenten aan te wijzen waar uitsluitend een door hen gezamenlijk vastgestelde regionale huisvestingsverordening kan gelden.

Overgangsregeling jeugdzorg

De provincies Noord- en Zuid-Holland hebben hun taken op het gebied van de jeugdzorg op grond van artikel 107, eerste lid, van de Provinciewet overgedragen aan de plusregio's rond Rotterdam, Amsterdam en Haaglanden. Deze drie plusregio's zijn volgens de huidige Wet op de Jeugdzorg gelijkgesteld aan provincies voor wat betreft verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de jeugdzorg. Afschaffing van de Wgr-plus betekent dat de wettelijke basis hiervoor verdwijnt. Omdat de stelselwijziging van de jeugdzorg gepland is per 1-1-2015, is een overgangsregeling nodig om te voorkomen dat deze taak eerst terugvalt naar de beide provincies om na enige tijd vervolgens weer overgeheveld te moeten worden naar de gemeenten. In de wet waarbij de plusregio's worden afgeschaft, zal een voorziening worden getroffen in de huidige Wet op de jeugdzorg om de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg in de genoemde stadsregio's te continueren tot de invoering van de nieuwe Wet op de Jeugdzorg.

Verkeer en vervoer

Voor de verkeer- en vervoertaken (waaronder OV-concessies) en de daarbij behorende financiële middelen (BDU verkeer- en vervoer) worden de taken en de BDU-middelen van de stadsregio's Eindhoven, Arnhem-Nijmegen, Twente en Utrecht ondergebracht bij de desbetreffende provincies.² Dit past gelet op de bestuurlijke hoofdstructuur het beste bij het schaalniveau van de taak en sluit aan bij het ruimtelijk-economische profiel van de provincies. De Noord- en de Zuidvleugel vragen om een aparte aanpak vanwege de complexiteit van het verkeer en vervoer in en rond de grote steden, de verwevenheid met het gemeentelijk ruimtelijk-economisch beleid en de bestuurlijk complexe situatie op de vleugels. Daarom wordt gekozen voor de inrichting van twee vervoerregio's in de Noord- en Zuidvleugel van de Randstad, in de visienota nog aangeduid als infrastructuurautoriteiten, waarmee de samenwerking op de vleugels wordt verbreed. Het kabinet wil met de inrichting van twee vervoerregio's een beweging

² Dit geldt niet voor de stadsregio parkstad Limburg, omdat de OV-taken en BDU-gelden niet daar belegd zijn, maar al bij de provincie Limburg berusten.

op gang brengen waarmee de samenwerking wordt verbreed en versterkt en waarmee de huidige Wgr-plus-taken en -middelen goed worden belegd. Voor de verbrede samenwerking op de vleugels van de Randstad vraagt het kabinet aan de betrokken overheden om te komen tot twee vrijwillige samenwerkingsverbanden op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Ook de provincies nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling. De vervoerregio's moeten werken aan samenhangend regionaal beleid en efficiënte uitvoering van verkeer en vervoertaken. Door de vrijwillige samenwerking is de democratische legitimatie geborgd. De vervoerregio's krijgen als opdracht mee de uitvoering van de OV-concessietaak voor het regionaal openbaar vervoer en de efficiënte inzet van de financiële middelen (BDU) ten behoeve van regionaal openbaar vervoer, investeringen in regionale infrastructuur en verkeersmanagement. De twee vervoerregio's moeten functioneren op het moment dat de Wgr-plusregio wordt opgeheven, wat is voorzien op 1-1-2013. Taken en middelen worden rechtstreeks door het Rijk aan de vervoerregio toegekend.

Datum
1 maart 2012
Kenmerk
2012-0000138147

De vervoerregio in de zuidelijke Randstad zal het gebied beslaan dat bestaat uit de samenvoeging van de regio's Haaglanden en Rotterdam. De vervoerregio voor de noordelijke Randstad betreft het gebied dat bestaat uit de gemeenten die nu de regio Amsterdam vormen en de gemeente Almere.

De huidige BDU-middelen voor de Wgr-plusregio's Rotterdam, Haaglanden en Amsterdam worden via een specifieke uitkering door het ministerie van Infrastructuur en Milieu rechtstreeks uitgekeerd aan de beide vervoerregio's. De OV-concessiebevoegdheid die momenteel bij deze Wgr-plusregio's zijn belegd worden in de Wet Personenvervoer 2000 (WP2000) rechtstreeks bij de beide vervoerregio's belegd. Taak en middelen voor wat betreft Almere zal in de samenwerking van de Noordvleugel worden ingebracht door de provincie Flevoland.

2. Korte stand van zaken overige dossiers visienota

Indirecte verkiezing waterschapsbestuurders

Uw Kamer heeft in januari verslag uitgebracht over dit wetsvoorstel (Kamerstukken II, 2011/12, 33097, nr. 5). De nota naar aanleiding van het verslag is bovendien onlangs verstuurd, met daarbij een reactie op de motie-Schouw (Kamerstukken II 2011/12, 33000 VII nr. 98). Met de verwijzing daarnaar wordt hier herhaald dat dit kabinet geen voorstel zal doen om de waterschappen onder te brengen bij een andere bestuurslaag, i.c. de provincies.

Vermindering politieke ambtsdragers in onderscheiden bestuurslagen

Het wetsvoorstel voor vermindering politieke ambtsdragers (gemeenten, provincies, waterschappen) is ter consultatie aangeboden aan VNG, IPO en UvW. Inmiddels zijn van alledrie de koepelorganisaties reacties ontvangen. Ook zijn van de gemeenten Amsterdam en Rotterdam reacties ontvangen, dit vanwege de samenhang met het wetsvoorstel afschaffing deelgemeenten (Kamerstukken 33 017). Na verwerking van de reacties in de memorie van toelichting gaat het wetsvoorstel voor advies naar de Afdeling advisering van de Raad van State.

Vermindering leden Tweede en Eerste Kamer

De Raad van State heeft advies uitgebracht over het voorstel voor wijziging van de Grondwet inzake de vermindering van het aantal leden van de Staten-Generaal. Het nader rapport is in voorbereiding.

Afschaffing deelgemeenten

Nadat uw Kamer op 13 december 2011 het verslag over het wetsvoorstel heeft vastgesteld, wordt gewerkt aan de nota naar aanleiding van het verslag; deze zal op korte termijn aan de Tweede Kamer worden gezonden.

Datum
1 maart 2012

Kenmerk
2012-0000138147

Decentralisaties naar gemeenten

Het wetsvoorstel voor de decentralisatie begeleiding (beoogde invoering voor nieuwe cliënten per 2013, voor de gehele groep per 1 januari 2014) ligt op dit moment voor in de Tweede Kamer. Op dit moment is de nota n.a.v. het verslag in voorbereiding. Het wetsvoorstel Werken naar Vermogen (invoering beoogd per 1 januari 2013) ligt sinds begin februari eveneens voor in de Tweede Kamer voor ter behandeling. De decentralisatie jeugdzorg is beoogd per 1 januari 2015. De betrokken vakdepartementen werken op dit moment aan de voorbereiding van het wetsvoorstel.

Decentralisaties naar provincies

Op 10 februari 2012 is uw Kamer bij brief van de staatssecretaris van EL&I geïnformeerd over de stand van zaken van de decentralisatie natuur (Kamerstukken II, 2011/2012, 30825, nr. 153). Het Rijk en het IPO zijn het eens geworden over uitvoeringsafspraken van het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur. Deze afspraken betreffen onder meer inzet van het "grond voor grond-principe", de reikwijdte van de evaluatie in 2016, de afronding Recreatie om de Stad (RodS) en het agrarisch natuurbeheer buiten de EHS. Volledigheidshalve verwijs ik hier naar deze brief

Herziening Wgr

De herziening van de Wgr ter oplossing van problemen rondom intergemeentelijke samenwerking is in voorbereiding en zal spoedig ter consultatie worden aangeboden.

3. Reactie op het briefadvies Raad voor openbaar bestuur over kabinetsvisie 'Bestuur en bestuurlijke inrichting'

In het laatste deel van deze brief ga ik kort in op het briefadvies van de Raad voor openbaar bestuur op deze visienota. Daarbij wordt aangesloten bij de opzet van het advies, dat vooral ingaat op een aantal aspecten, dat volgens de Raad te weinig aandacht krijgt in de bestuurlijke visienota, of in zijn ogen juist meer uitwerking behoeft.

Overheid en samenleving

Het kabinet heeft oog voor de oproep van de Raad voor de zoektocht naar nieuwe verbindingen, en het belang van het versterken van de relaties tussen overheid en samenleving. Het bestuur moet in dienst staan van de burger. De discussie die daarbij gevoerd dient te worden, is voor welke zaken de burger wel of niet verantwoordelijk gemaakt kan worden en op welke wijze dit dient te gebeuren.

Proces en regie

De eerste vier aandachtspunten van de Raad betreffen het proces en de aanpak van de bestuurlijke inrichting, alsmede de mate van regie die daarop zou moeten worden gevoerd. De Raad bepleit meer richting en sturing bij het proces van bestuurlijke herinrichting, en adviseert in dit licht het opstellen van richtinggevende uitgangspunten en het aanstellen van een staatssecretaris of regeringscommissaris als procesregisseur. Deze procesaanpak zou volgens de Raad gebruikt kunnen worden voor definitieve besluitvorming over bestuurlijke

schaalvergroting in de Noordvleugel van de Randstad. De Raad is bovendien van mening dat met opschaling van onderop niet kan worden volstaan.

Datum
1 maart 2012

Kenmerk
2012-0000138147

Het kabinet deelt de mening van de Raad dat het van belang is om bij de bestuurlijke herinrichting bepaalde uitgangspunten helder voorop te stellen. Het kabinet houdt in dat opzicht vast aan de – interbestuurlijk vastgestelde – principes van 'decentraal wat kan, centraal wat moet' en 'je gaat erover of niet'. Daarnaast zet dit kabinet in op vermindering van bestuurlijke drukte en het meer organiseren van bestuur op hoofdlijnen om op deze manier te komen tot een krachtiger, kleinere en meer slagvaardige overheid. Bovendien is in de bestuursafspraken het belang herbevestigd van het overleg tussen de verschillende overheden over voornemens die de andere lagen raken.

Het kabinet gaat uit, zoals eerder in deze brief toegelicht, van intensievere bestuurlijke samenwerking. In dat licht ga ik niet uitgebreid in op de voorstellen van de Raad voor een politieke regisseur in de vorm van een staatssecretaris of regeringscommissaris.

Ten aanzien van de (gemeentelijke) opschaling heeft het kabinet een andere visie dan de Raad. Uitgaande van het door het kabinet gehuldigde principe van herindeling van onderop, past het niet om (vanuit het Rijk) gemeenten met een te kleine omvang voor de keuze te stellen: samenwerken of herindeling. Indien een gemeentelijke herindeling nodig geacht wordt, bestaat de mogelijkheid voor provincies om hiertoe het initiatief te nemen. In het licht van een doelmatiger taakverdeling is het ongewenst dat hierop vanuit het Rijk extra gestuurd wordt. In het nieuwe beleidskader herindeling staan criteria waaraan de Minister van BZK het proces en de inhoud van herindelingsvoornemens toetst. Het kabinet deelt niet de opvatting van de Raad dat opschaling per definitie nodig is of dat er per definitie een relatie is tussen schaalgrootte (kleine gemeenten) en een gebrek aan bestuurskracht. De afweging voor opschaling dient vooral lokaal te gebeuren, net als keuze tussen herindeling, intergemeentelijke samenwerking, gezamenlijke inkoop etc. De bestuurskracht van gemeenten kan op meerdere manieren versterkt worden. Welke manier of combinatie van manieren de beste is, dient primair lokaal te worden beoordeeld.

Decentralisatie: beleidsvrijheid versus sturing

De Raad acht het voor het slagen van de decentralisaties noodzakelijk dat kabinet en parlement hun sturingsambities na overdracht van rijkstaken en -bevoegdheden loslaten dan wel beperken. Tegelijkertijd vraagt de Raad met verwijzing naar een aantal decentralisaties om een brede benadering 'die enerzijds recht doet aan het principe van herindeling van onderop maar anderzijds toch ook een waarborg biedt voor het realiseren van een minimaal noodzakelijke schaalgrootte' en ziet op dit punt juist wel een regierol voor het Rijk. Deze spanning tussen beide uitgangspunten toont dat het hier geen eenvoudig vraagstuk betreft. Het kabinet werkt aan het beperken van het verticale toezicht en het versterken van het horizontale toezicht en neemt voor zichzelf het advies van de Rob omtrent het beperken van sturingsambities ter harte.

Het kabinet is het eens met de nadruk die de Rob legt op het belang van beleidsvrijheid bij decentralisaties waardoor gemeenten de mogelijkheid krijgen om wetten in hun onderlinge samenhang uit te voeren. In de Bestuursafspraken 2011-2015 staat dat als een taak aan een bestuurslaag wordt toebedeeld, zij de grootst mogelijke vrijheid krijgt de taak naar eigen inzicht uit te voeren. Gemeenten zijn daardoor in staat lokaal integraal maatwerk te leveren en daarbij

verbindingen te leggen tussen de verschillende domeinen. De kabinetsinzet bij de parlementaire behandeling van de decentralisaties is dan ook uitvoering conform de Bestuursafspraken 2011-2015. Het kabinet is graag partner van de medeoverheden om deze decentralisaties tot een goed einde te brengen.

Datum
1 maart 2012
Kenmerk
2012-0000138147

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Mevrouw mr. drs. J.W.E. Spies

PAMFLET
Samenwerken voor gevorderden
Utrechtse gemeenten voorbij de Wgr-plus

CONCEPT
29 december 2011

Inleiding

De regio Utrecht is internationaal gezien een compacte, maar economische bijzonder sterke regio. Op de regionale concurrentie index van de Europese Unie neemt de stedelijke regio rond Utrecht de eerste plaats in. De onderlinge verwevenheid tussen de gemeenten in de regio is groot. Er is sprake van herkenbare regionale economie met één arbeidsmarkt, één woningmarkt en een gezamenlijke opgave op het gebied van bereikbaarheid. Utrecht is dankzij haar centrale ligging de draaischijf en het trefpunt van Nederland. De regio kenmerkt zich daarnaast door een aantrekkelijk en gevarieerd woonklimaat. De prettige leefmilieu's in de wijken en dorpen, het cultureel aanbod en de nabijheid van vier nationale landschappen dragen hieraan bij.

Echter, om als regio concurrerend te zijn en te blijven, is het nodig om proactief op zoek te gaan naar verbetering en vernieuwing. De economische crisis creëert een urgentie om de samenwerking te intensiveren, met elkaar en met maatschappelijke partners. Om onze concurrentiepositie te behouden is meer massa nodig en moeten we in onze regio scherpere keuzes maken ten aanzien van ons profiel. Meer massa vinden we in de Noordvleugel. De inhoudelijke samenhang in de Noordvleugel is sterk, erkent ook het Kabinet in haar Noordvleugelbrief (EL&I) en Visienota Bestuur en Bestuurlijke inrichting (BZK). De regio's Amsterdam en Utrecht hebben een vergelijkbaar economisch profiel. Ruim een derde van de nationale zakelijke en financiële dienstverlening, bijna 40% van de creatieve industrie bevindt zich in dit gebied en beide regio's hebben een relatief jonge en hoog opgeleide beroepsbevolking. De stedelijke regio's rond Amsterdam en Utrecht behoren tot de meest concurrerende regio's van Europa. De stedendriehoek is goed voor 25% van de nationale economie. Bovendien groeien de stedelijke gebieden in de Noordvleugel hard en zullen alleen al daarom meer met elkaar te maken krijgen. De steden Amsterdam, Utrecht en Almere vangen de komende 30 jaar een derde van de totale bevolkingsgroei van Nederland op. Dit levert een vergelijkbare druk op de woningmarkt en de infrastructuur op.

Naast het creëren van meer massa, is het in een concurrerende markt het van belang om onderscheidend te zijn en topkwaliteit te bieden. De belangrijkste onderscheiders van de regio Utrecht zijn op dit moment: financieel-zakelijke dienstverlening, creatieve industrie (gaming en design), life sciences / medisch cluster, cultuur en historie en een goed opgeleid arbeidspotentieel. Door steviger in te zetten op en uitbouwen van een profiel, neemt het onderscheidend vermogen en dus de concurrentiekracht van Utrecht toe. Voor het aantrekken van ondernemingen is gezamenlijke promotie een randvoorwaarde. Op dit moment missen we echter nog een gezamenlijk gedragen profiel in de regio Utrecht én in de Noordvleugel. In de Gouden Driehoek (kennisinstellingen, bedrijven en overheid) wordt innovatie en kennis als belangrijke aantrekkingsfactor genoemd. De kunst is om deze voorzet verder uit te diepen.

In dit pamflet wordt uiting gegeven aan de wens van tien gemeenten in de regio Utrecht om functioneel en effectief samen te werken, ook als de Wgr-plus wordt opgeheven. De noodzaak om samen te werken en snel bestuurlijke barrières te slechten wordt gevonden in het op pijl houden van de Utrechtse concurrentiepositie. De regio Utrecht is een daily urban system dat vraagt om samenhangende sturing op het gebied van verkeer en vervoer, wonen en economie. Naast samenwerking in het fysieke domein, zien we ook de hervormingen in het sociale domein als kans voor effectieve samenwerking. In dit pamflet geven we bij elk van

deze thema's aan welke noodzaak tot samenwerking wij zien op de diverse schaalniveau's. Wij gaan vervolgens graag met onze colleges, raden, mede-overheden, bedrijven en instellingen in gesprek over onze toekomstige samenwerking. Doel is om met elkaar een gedeelde en toekomstbestendige visie op samenwerking in de regio Utrecht te formuleren. Wij hopen dat dit pamflet hier een inspirerende aanzet voor kan bieden.

De burgemeesters van De Bilt, Bunnik, Houten, IJsselstein, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Vianen, Woerden en Zeist.

Samen voor duurzaam verkeer en vervoer

Utrecht is de draaischijf van Nederland. Zowel voor trein als auto komen vrijwel alle belangrijke landelijke verbindingen langs of door Utrecht. Het hele land kan binnen 2 uur de regio Utrecht bereiken. Daarbij ligt de luchthaven Schiphol slechts een half uur gaans van het centrum van de stad Utrecht. Op een relatief klein gebied vinden zeer veel vervoersbewegingen plaats: op Utrecht CS meer dan 1000 vertrekkende treinen per dag. In die zin is Utrecht uniek. Met deze draaischijffunctie levert Utrecht een belangrijke bijdrage aan de landelijke economie.

Het vervoer in de Utrechtse regio is relatief duurzaam en innovatief. Met een goed ontwikkeld openbaar vervoer en een hoog fietsgebruik is de vermindering van olie-afhankelijkheid van het vervoer in de regio goed op weg. De enige rendabele OV-lijn van Nederland ligt in Utrecht en binnenkort is de hele busvloot hybride. Ten opzichte van andere regio's in Nederland en Europa heeft de Utrechtse regio op het gebied van duurzame mobiliteit een concurrentievoordeel. De vervoersbewegingen vinden op verschillende schaalniveau's plaats. Elke vervoersmodaliteit vraagt regionale samenwerking op een ander afstemmingsniveau. Voor het autoverkeer en het treinverkeer is de hele Randstad van belang. Voor het busvervoer ligt de focus op 25 kilometer rond de nationale treinknooppunten. Voor de fiets is binnen stedelijke gebieden de hoofdrol weggelegd.

De in de Utrechtse regio opgebouwde kennis met betrekking tot het programma Hoogfrequent Spoor is goed te benutten door de te vormen Infrastructuurautoriteit op het niveau van de Noordvleugel, wanneer de regionale sprinterdiensten een aantrekkelijk reizigersalternatief moeten worden. Hetzelfde geldt voor de ervaring met het uitvoeren van het regionaal OV in concessie. Met gezamenlijke aanbesteding kan bovendien topexpertise worden ontwikkeld en besparingen worden gerealiseerd. De OV projecten in de regio kennen door hun schaal en uniciteit een bijzondere complexiteit. De samenwerking tussen of samenvoeging van projectorganisaties om lightrailverbindingen te realiseren, zoals de Uithoflijn of de IJmeerlijn, heeft efficiëntievoordelen. Buiten deze efficiëntie ontstaat een platform waarmee visie-ontwikkeling op het functioneren van het openbaar vervoer op het huidige stadsgewestelijk overstijgende niveau gefaciliteerd wordt. Voor de Utrechtse regio betreft dit een ontwikkeling van regionale knopen van tangentiële verbindingen tussen Maarssen, Leidse Rijn, Nieuwegein, Houten, Driebergen-Zeist en Bilthoven, om de nationale OV-knoop Utrecht Centraal te ontlasten.

De stedelijke regio's van Utrecht en Amsterdam groeien steeds verder naar elkaar toe. Nu al zijn er dagelijks gemiddeld 124.000 personen onderweg tussen Amsterdam en Utrecht en tussen Utrecht en Almere gemiddeld 68.000 personen per dag. Dit wordt mogelijk gemaakt door een grote infrastructuurbundel bestaande uit een tienbaans A2, vierbaans spoor en het Amsterdam-Rijn kanaal. Om de toekomstige groei op te kunnen vangen tekent zich in de Noordvleugel een gezamenlijke vervoersagenda af. De ICE naar Frankfurt vraagt om optimalisatie (o.a. koppeling aan Schiphol) om de economische topregio's Noordvleugel en Ruhr goed aan elkaar te verbinden. Ook de OV verbinding tussen Utrecht en Almere vraagt versterking. Als de as Utrecht-Almere niet (ook) wordt ontwikkeld blijft Almere een satelliet

van Amsterdam. Tenslotte moeten de nieuwe woon- en werkgebieden in de Noordvleugel (IJburg, Almere Buiten, Uithof, Leidsche Rijn, A12 zone) goed ontsloten worden. In een toekomst met beperkt arbeidspotentieel moet de reistijd geminimaliseerd worden om de arbeidskracht te optimaliseren. De netwerkbenadering die hiervoor nodig is spoort niet met de corridorgedachte van de NS. In beide stedelijke regio's is een kwaliteitssprong in het regionaal OV (tram, metro, bus) nodig. Omdat deze regionale OV netwerken steeds meer vervlechten is het noodzakelijk die goed op elkaar af te stemmen en in te passen in het totale OV-aanbod.

Samen voor duurzaam verkeer en vervoer =

- 1. concurrentiekracht verbeteren door hoogwaardig regionaal OV te realiseren**
- 2. bepleiten hoogwaardige OV verbindingen in de Noordvleugel bij rijk en NS**
- 3. regionale expertise inzetten voor en krachten bundelen in de Noordvleugel**

Samen voor (h)eerlijk wonen

De regio Utrecht functioneert als een daily urban system: inwoners uit de regio zijn voor werk, scholing, voorzieningen en huisvesting gericht op gemeenten in de regio. Een goede en gezonde regionale economie vraagt daarom om goede woonmilieus die voorzien in de behoefte van de mensen die in de regio werken. Het is daarbij van belang er rekening mee te houden dat forensen geen grenzen, maar wel afstanden, kennen. Een enkele reis woon-werk mag niet meer dan drie kwartier kosten. Dit geeft aan op welke schaal regionale samenwerking nuttig is. Een tweede indicator van die schaal is het aantal verhuizingen tussen gemeenten. In vrijwel alle regiogemeenten komt meer dan 50% van vestigers uit de regio. En ca. 50% van de vertrekkers gaat naar elders in de regio. Als er buiten de regio wordt verhuisd is Amsterdam de belangrijkste doel/herkomstgemeente.

Utrecht, Amsterdam en Almere groeien hard: volgens de laatste CBS-prognoses krijgen zij er de komende 30 jaar 276.000 inwoners bij. De regio's Amsterdam en Utrecht kennen daarom een vergelijkbare, nog altijd gespannen woningmarkt. Een voldoende, kwalitatief evenwichtig en betaalbaar woningaanbod is voor een gezonde economische ontwikkeling van levensbelang. Het inzakken van de woningmarkt en de daarmee samenhangende terugval in investeringen in nieuwe woningen vormt een grote bedreiging voor de economische ontwikkeling van de regio Utrecht en de Noordvleugel. Er is dus groot belang bij nieuwe verdienmodellen die samen met het rijk moeten worden ontwikkeld. Vanwege bovenstaande samenhang is het ook van belang om de schaalessprong van Almere te koppelen aan de verstedelijkingsopgave van Utrecht.

De woningmarkt is in toenemende mate een vrije markt. Dat betekent ook dat acties in één gemeente, effect hebben in andere gemeente. Het is daarom van belang om samen op te trekken in de woningmarkt en te zoeken naar synergie op de volgende terreinen:

- 1. Van aantallen naar doelgroepen.** Tot nu toe werd de regionale samenwerking gekenmerkt door kwantitatieve afspraken. De juiste vraag moet echter zijn: welke doelgroepen willen of moeten we huisvesten; welke woonmilieus passen daarbij en wie is het best in staat die woonmilieus te realiseren.
- 2. Betaalbaarheid en doorstroming.** Door de gespannen woningmarkt is voor sommige groepen de betaalbaarheid van het wonen in het geding. Voor anderen wordt doorstroming belemmerd door prijzen en/of regelgeving. Zij houden betaalbare woningen bezet die in principe niet voor hen bedoeld zijn. Daarom zijn er afspraken nodig, zowel over doorstroming, als over de verdeling van de betaalbare voorraad en de nieuwbouw daarvan.
- 3. Woonruimteverdeling.** Ook een beter systeem van woonruimteverdeling kan bijdrage aan het beschikbaar krijgen van sociale huurwoningen voor die groepen die dat echt nodig

hebben. De regionale huisvestingsverordening is een instrument dat op dit moment succesvol wordt ingezet om tot een goede regionale woonruimteverdeling te komen.

4. De woningbouwopgave

Hoewel op lange termijn de behoefte aan woonruimte in de regio groot is, staat op korte termijn de haalbaarheid van veel woningbouwprojecten door de economische recessie onder druk. Een goede afstemming van de woningbouwopgave, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin is van belang. Bovenregionale sturing, die kwaliteit garandeert, is nodig voor de toekomstige opgave.

5. Samenwerking met partners. Voor het verbeteren van het functioneren van de regionale woningmarkt kan de overheid niet zonder samenwerking met de ketenpartners als corporaties, financiers, ontwikkelaars, beleggers, bouwers en natuurlijk diegenen waar het uiteindelijk allemaal om draait: de bewoners.

Samen voor (h)eerlijk wonen =

- 1. voldoende en passend woningaanbod realiseren in de Noordvleugel door met het rijk nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen**
- 2. afspraken maken over doorstroming en verdeling regionale woningvoorraad**
- 3. inzet op doelgroepenbenadering bij nieuwbouw en woonruimteverdeling**

Samen voor concurrerende economie

Goede fysieke en digitale infrastructuur en huisvesting zijn essentiële randvoorwaarden voor de economische ontwikkeling van de regio Utrecht en de Noordvleugel. Om te kunnen blijven concurreren vraagt dit om stevige investeringen van de overheid. De economie zelf laat zich lastig sturen, maar vraagt om voldoende massa en een helder profiel. In de Noordvleugel is voldoende massa om internationaal concurrerend te kunnen opereren. Het complementaire karakter van de Noordvleugel is dat een pallet van vestigingsgebieden wordt geboden waarin het (inter)nationaal georiënteerde bedrijfsleven neerstrijkt. Opvallend daarbij is dat veel internationale hoofdkantoren zich vestigen in het Amsterdamse, terwijl het Utrechtse juist de hoofdkantoren van nationale bedrijven aantrekt. Waar Amsterdam een lucht- en zeehaven biedt en daarmee internationaal de gateway opent, is Utrecht spil in de afhandeling van het nationale verkeer door de nationale draaischijffunctie.

De kansen voor de Noordvleugel op economisch gebied liggen met name bij het aantrekken van ondernemende en creatieve bedrijven en kenniswerkers in binnen- en buitenland. De Noordvleugel heeft reeds een internationale karakter en is internationaal sterk verbonden. Het gebied is gespecialiseerd in een aantal snelgroeiende sectoren zoals life science en gaming en heeft een grote diverse en hoogopgeleide beroepsbevolking. Het gebied heeft een aantrekkelijke woon- en leefklimaat voor bedrijven en hun medewerkers. Een groot deel van het gebied bevindt zich in het Groene Hart en kent unieke landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Het aantrekken van bedrijven biedt ook kansen voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme als economische factor van belang.

Naast kansen zijn er ook uitdagingen die nopen tot samenwerking. Het vestiging- en ondernemingsklimaat van de Noordvleugel van de Randstad in internationaal perspectief verslechtert. Oorzaken zijn de achterblijvende productiviteitsgroei, een overspannen woningmarkt, een krappe inflexibele arbeidsmarkt, de dichtslibbende infrastructuur, een geringe transfer van kennis van universiteiten naar bedrijven, t.o.v. andere Europese stedelijke regio's een relatief beperkte schaal en afzetmarkt, geringe verbinding tussen de clusters en de aanstaande economische recessie.

Gelet op de gemeenschappelijke visie op de Noordvleugel en de kansen en uitdagingen lenen zich een aantal onderwerpen voor intensievere samenwerking. Op

internationaal schaalniveau is acquisitie en internationale profilering een belangrijk thema. In de Noordvleugel kunnen overheden elkaar helpen bij het buitenlands acquisitiebeleid vanuit complementariteit door een uitgebreide mogelijkheid aan vestigingsmilieus te bieden. De vestigingsplaats van een onderneming is afhankelijk van het cluster, echter secundair aan de doelstelling van de Noordvleugel. Vestiging in de ene regio creëert een spin-off voor de omliggende regio's. Mede gelet op de economische recessie kan acquisitie tevens een belangrijk instrument zijn voor het behoud van werkgelegenheid. Verlies van arbeidsplaatsen van onze inwoners is de komende periode onvermijdelijk.

Op regionaal schaalniveau leent innovatie, onderzoek en valorisatie zich voor samenwerking. Het UtrechtSciencePark, met een vooraanstaand life science en bio-medisch cluster, is daar een goed voorbeeld van. Bedrijven zoeken elkaar op in de cluster wat zorgt voor kruisbestuiving en een zichzelf versterkend vermogen. Innovatie kan een impuls krijgen door het tegengaan van versnippering in onderzoek en R&D. Tevens kan de transfer van kennis van instellingen naar bedrijven en kennisvalorisatie een forse impuls geven aan innovatie. Onderwijs en arbeidsmarkt zijn weer belangrijke voorwaarden voor innovatie. Bovendien is in een kennisintensieve economie de aanwezigheid van kennisinstellingen en onderwijsinstellingen een steeds belangrijker vestigingsplaatsfactor voor bedrijven. Daarnaast dreigt er een tekort aan zowel laag opgeleide technische beroepen als hoger technisch opgeleiden. De aansluiting van het onderwijs en arbeidsmarkt dient verbeterd te worden. Door opschaling naar Noordvleugel kan een bredere basis worden gelegd om deze doelen te halen. Niet alleen samenwerking tussen de diverse kenniscentra onderling, maar ook met bedrijven en instanties door de gehele Noordvleugel, biedt kansen om het economisch draagvlak te vergroten.

Op (boven)lokaal schaalniveau blijft de kantorenproblematiek en herstructurering van bedrijventerreinen een rol spelen, mede gelet op de economische recessie. De kantorenproblematiek is het grootst in de stedelijke gebieden. Er dienen afspraken gemaakt te worden ook op regionaal niveau o.a. over de plancapaciteit en programmering. Door samenwerking in plaats van concurrentie wordt een gezonde voorraad kantoor- en bedrijventerreinen gecreëerd die de economische groei van de Noordvleugel in de juiste banen faciliteert. In relatie tot de Noordvleugel komt voor bedrijventerreinen er een dimensie bij. De ondernemingen die we graag willen aantrekken dienen wel gehuisvest te worden. Dit houdt in blijvend investeren in het vestigings- en ondernemingsklimaat.

Samen voor concurrerende economie =

1. gezamenlijke profilering en acquisitie in de Noordvleugel
2. met kennisinstellingen en bedrijven inzetten op innovatie, onderzoek, valorisatie en clustervorming
3. aanpak kantorenproblematiek en herstructurering van bedrijventerreinen

Samen voor sociaal-maatschappelijke innovatie

In het sociaal domein zijn grote veranderingen gaande onder de noemer "van verzorgingsstaat naar participatiestaat". Achtergrond van deze brede beweging is dat de kosten gezondheidszorg niet goed beheersbaar zijn. Er is nog steeds een toename van de Jeugdzorg en GGZ. En ondanks alle hulpverlening staan er teveel mensen buiten spel. Ook zien we dat de zorg verregaand is geprofessionaliseerd en gespecialiseerd, met bijbehorende intakes, protocollen en wachttijden. Met WMO-kanteling en Vernieuwend welzijn wordt al enkele jaren ingezet op het versterken van de civil society, waarin vroegtijdig gesignaleerd en gehandeld wordt. We zetten de eigen kracht van mensen meer centraal in de aanpak van

problemen. Meer gezamenlijke voorzieningen in plaats van alles individueel. Meer informele zorg in plaats van nadruk op de professionele zorg.

Om deze grote omwenteling werkelijk voor elkaar te krijgen, krijgen gemeenten een grotere rol. Het Rijk heeft drie grote decentralisaties op het sociaal domein aangekondigd: begeleiding AWBZ, transitie Jeugdzorg (naast passend onderwijs) en de Wet Werken naar Vermogen. Het Rijk kiest voor sturing dichtbij de burger en hoopt dat gemeenten in staat zijn de kanteling echt vorm te geven en te verbinden met terugdringen van de zorgkosten. Hier ligt een enorme opgave waar heel veel partijen bij betrokken zijn: zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, scholen, cliëntorganisaties, etc. Alles moet bovendien met veel minder geld, en dat kan alleen als we tot echte innovaties komen. Hoewel er nog heel veel onzeker is, en er nog veel gelobbyd wordt voor de juiste randvoorwaarden, ligt hier een goede kans om het beter te doen. Vooral door meer integraal te werken, dichtbij de burger, ontspecialiseren en bundelen van voorzieningen (naast of na elkaar). Gebiedsgericht werken wordt steeds belangrijker.

Belangrijke verandering voor elke gemeente is dat er (intern en extern) nieuwe verbindingen gemaakt moeten worden bijvoorbeeld tussen de "keten" van werk en inkomen en de zorg of tussen het schoolmaatschappelijk werk en de jeugdzorg. Ook financiële stromen moeten met elkaar worden verknoot. Een belangrijk deel van de vernieuwing zal daarbij plaats vinden binnen de gemeente zelf: het wijk- en buurtgericht organiseren van de ondersteuning en hulpverlening. Daarna(ast) zal aansluiting gezocht worden bij de tweede lijn, die vaak regionaal georganiseerd is.

In het sociaal domein wordt rondom Utrecht al veel regionaal samengewerkt op de verschillende terreinen, bijvoorbeeld leerplicht/RMC, maatschappelijke opvang, Sociale Zaken, onderwijs, GGD en sinds kort ook voor de transitie jeugdzorg. Ook is er vrijwillige intergemeentelijke samenwerking in regionale sociale diensten. In de beweging naar meer integratie van functies (en mogelijk taakverschuivingen) is op dit moment nog onduidelijk hoe die samenwerkingsverbanden "over elkaar heen" gaan liggen en welke keuzes verstandig zijn. De meerwaarde van samenwerking in de regio is (op dit moment) het delen van visies en strategieën en te bezien waar je elkaar kunt inspireren en versterken, bijvoorbeeld middels delen van visienota's, aanpakken t.a.v. indicatiestelling en aanbestedingskennis. Op basis daarvan wordt bekeken op welke onderwerpen slimme samenwerking mogelijk is. In de toekomst zijn er waarschijnlijk mogelijkheden om regionaal aan te besteden, vanuit bestaande (of zich vernieuwende) regionale verbanden.

De huidige regionale verbanden, waarin al veel kennis wordt gedeeld over de nieuwe ontwikkelingen, zijn voornamelijk een belangrijke basis voor de ontwikkelingen. Deze verbanden komen door bovenstaande ontwikkelingen wel ter discussie te staan. Daarbij geldt: niet de bestaande organisaties of bestaande instituties, maar kansen op het gebied van bepaalde functies/inhouden zijn leidend voor te maken keuzes.

Samen voor sociaal-maatschappelijke innovatie =

- 1. delen van kennis over en ervaring met het transitieproces**
- 2. elkaar actief versterken als daar zich kansen voor aandienen**
- 3. verkennen hoe samenwerkingsvormen in de regio overlappen en welke mogelijkheden dit biedt voor toekomstige samenwerking**